

Vem tycker om *hen*?

Av ANNA LINDQVIST, MARIE GUSTAFSSON SENDÉN och
EMMA BÄCK

Abstract

Lindqvist, Anna, anna.lindqvist@psy.lu.se, Ph.D., Department of Psychology, Lund University; *Gustafsson Sendén, Marie*, mgu@psychology.su.se, Ph.D., Department of Psychology, Stockholm University; *Bäck, Emma Aurora*, emma.back@psy.gu.se, Ph.D., Department of Psychology, Gothenburg University: "Who likes *hen*?". *Språk och stil* NF 26, 2016, pp. 101–129.

Swedish is the first language that has a gender-neutral third-person singular pronoun, *hen*, that has spread from transgender and queer communities to the broader society and now exists in parallel with the two traditional gendered pronouns representing 'she' and 'he'. Many strong emotions have arisen during this process, both for and against *hen*. This study aims at analyzing what background factors may explain the attitudes towards *hen*. In total, 240 individuals participated in our online questionnaire where they indicated their attitude towards *hen*, as well as responded to questions assessing attitudes towards sexist language (i.e. gender discriminating language), modern sexism (i.e. the belief that gender-discrimination is no longer an issue), political views (from left to right), interest in gender issues and their identification with their own gender identity. The results show no gender difference in attitudes towards *hen*, but participants strongly identifying themselves with their gender identity had a tendency to be more negative towards the word. Political view was not a significant predictor. However, participants with sexist attitudes had a tendency to dislike *hen*, whereas those who were interested in gender issues and were negative towards sexist language had a tendency to like the word. Finally, younger age implied a stronger tendency to like *hen*.

Keywords: Swedish, gender-neutral pronoun, nonsexist language, feminist language planning, sexism, attitudes towards sexist language, non-binary gender identity.

1. Inledning

Redan år 1966 föreslog Rolf Dunås i en språkspalt i Upsala Nya Tidning att svenskan skulle införa ett könsneutralt tredje personligt pronomen – *hen* – inspirerat av finskans redan existerande könsneutrala pronomen *hän*. År 1994 plockades ordet upp igen, den här gången i Svenska Dagbladet av språkforskaren Hans Karlgren (Björkman 2012). Det skulle dock dröja till början av 2010-talet innan ordet fick ordentligt fäste i det svenska språket. År 2015 kom

hen med i Svenska Akademiens ordlista över svenska språket (SAOL), vars fjortonde upplaga lanserades av förlaget Norstedts med parollen »*Hen* är här nu» (Gabrielsson 2015). Den här studien undersöker vilka individuella faktorer som kan förklara vem som tycker om *hen*.

Hens väg till SAOL har varken varit rak eller oproblematiske. Sällan har ett nyord fått så mycket uppmärksamhet som *hen*, och offentliga personer har uttalat sig både för och emot ordets användning (se t.ex. Milles 2013 för en genomgång). Trots att många anser att *hen* är ett praktiskt ord att använda generiskt, så har diskussionerna främst rört en könsöverskridande användning. Attityderna till användandet av *hen* har varit, och är fortfarande, både positiva och negativa, men framför allt starka (Gustafsson Sendén m.fl. 2015). Både bland förespråkare av och motståndare till ordet finns föreställningen att *hen* kan förändra uppfattningar om kvinnligt och manligt (Wojahn 2015). Bland annat ifrågasätts hela den binära synen på kön och genus som två tydligt separerade kategorier, genom att *hen* även öppnar upp för könsidentiteter och genuspraktiker mellan och bortom könsdikotomin kvinna/man. Huruvida detta är önskvärt eller ej är en fråga där åsikterna går isär. I laddade mediala diskussioner har föräldrars användning av *hen* till sina barn jämförts med barnmisshandel (se t.ex. Dalén 2012), medan förespråkare för ordet menat att *hen*-användningen snarare kan bidra till ökad jämställdhet (se t.ex. Lagerwall 2012).

I den här artikeln är vi intresserade av att undersöka vilka bakgrundsfaktorer som kan förklara människors inställning till *hen*. Syftet med studien är därmed att analysera vad som påverkar attityderna till *hen*. Vilka tycker om ordet och vilka ogillar det? Till exempel undersöker vi betydelsen av könstillhörighet, könsidentitet, ålder, politisk inställning liksom andra attityder relaterade till jämställdhet.

1.1 Disposition

Artikeln börjar med en genomgång av hur språk (re-)producerar genus, med särskilt fokus på så kallad manlig bias, det vill säga tendensen att omedvetet tolka det/den icke definierade som manligt. Därefter ges exempel på hur feministisk språkplanering, eller språkaktivism, använts för att genom språket aktivt motverka denna manliga bias. Efter det presenteras svenskans nya könsneutrala och ickebinära personliga pronomen i tredje person singular – *hen* – som kanske är det just nu mest spridda och kända ord i svenskan som har en språkaktivistisk bakgrund. Sedan presenteras vilka bakgrundsfaktorer som ti-

digare forskning har identifierat som viktiga för att förklara människors olika attityder till feministisk språkplanering. Artikeln avslutar vi med att empiriskt visa vilka av dessa bakgrundsfaktorer som kan förklara just attityderna till *hen*, med förhoppningen att kunna besvara frågan: Vem tycker om *hen*?

2. Språk och genus

Språket ses som ett viktigt verktyg för att producera och reproducera föreställningar kring genus¹ exempelvis med avseende på vilka genusidentiteter som finns tillgängliga eller vad som förknippas med kvinnlighet respektive manlighet (Stahlberg m.fl. 2007). I detta skapande av genus implicerar språket att »kön» är binärt och därmed utgörs av begreppsparat kvinna/man (Ansara & Hegarty 2013), en dikotomi som innebär att något antingen är kvinnligt *eller* manligt (Carrera m.fl. 2012).

Att språket är ett verktyg för (re-)produktion av stereotypa och normativa genuskonstruktioner innebär också att det antas kunna användas för att motverka dessa, något som efterfrågas av en del språkforskare (se t.ex. Hornscheidt 2015; Wayne 2004). Vi kommer här att exemplifiera hur språket idag inte kan betraktas som jämlikt med avseende på genus, samt gå igenom några av de försök som gjorts för att använda språket som verktyg för att nå ökad jämställdhet. Avsikten är att avsnitt 2 därigenom kan utgöra ett fundament för den fortsatta diskussionen om *hen*, som presenteras mer utförligt i avsnitt 3.

2.1 Manlig bias i språket: Omedvetna associationer till manlighet

Tidigare forskning om språk och genus har i flertalet språk påvisat tydliga tendenser till så kallad androcentrism, vilket avser tendensen att det manliga på lexikal nivå ofta utgör normen (se t.ex. Hegarty & Buechel 2006 för en definition). Detta antas i sin tur på ett omedvetet plan påverka människor att oftare associera ord som är avsedda att vara könsneutrala eller generiska till män och manlighet än till andra könsidentiteter. Inom psykologin kallas sådana associationer för *bias*, vilket kan översättas som »omedvetna systematiska feltolkningar».

¹ Med »genus» avses här socialt genus, snarare än grammatiskt genus.

Ord som lexikalt implicerar en manlig bias (s.k. *male bias*; se t.ex. Gustafsson Sendén m.fl. 2015; Lenton m.fl. 2009; McKelvie & Waterhouse 2005) är till exempel svenskans *människa*, *man* (som allmänt indefinit pronomen), *talman* liksom engelskans *humanity* (i betydelsen 'mänsklighet') och *man* (i betydelsen 'människa'). De här orden härstammar etymologiskt från ordet *man*, och även om orden inte längre explicit förknippas med män, så gör de alltså det implicit. I flera språk (t.ex. tyska och franska) prioriteras dessutom manlighet explicit, exempelvis används maskulinum i plural för att beskriva en grupp av individer så fort minst en av dessa är man (Sarrasin m.fl. 2012; Stahlberg m.fl. 2007). I språk där substantiv har grammatiskt genus (femininum och maskulinum) utgör den maskulina pluralformen normen. Detta stämmer även med några få exempel i svenskan där ett yrke kan böjas efter innehavarens (binära) kön, till exempel skådespelerska/skådespelare. Den ursprungligen manliga formen kan användas för vilken skådespelare som helst oavsett kön, och den manliga formen används alltid i plural om inte hela gruppen är skådespelerskor. Maskulinum kan alltså beteckna vem som helst oavsett könsidentitet, medan femininum alltid betecknar en kvinna.

Denna androcentrism har också inneburit att även vid aktiva försök att göra språket könsneutralt fortsätter människor att associera så kallade neutrala former till manlighet. Ett sådant exempel finns i engelskan: När det könsneutrala pronomenet för tredje person plural – *they* – används som ett könsneutralt pronomen för tredje person singular (vilket delvis kan ses som en motsvarighet till *hen*; Gastil 1990; Strahan 2008), associeras ordet oftast till manligt genus. Samma sak har visat sig i såväl engelskan som svenskan för ord som *person*, *författare* och andra neutrala personbeteckningar (Bäck m.fl. 2015; Douglas & Sutton 2014; Stahlberg m.fl. 2007), och gäller framför allt om kontexten inte starkt antyder något annat.

2.2 Strategier för att motverka manlig bias

Feministisk språkplanering, eller språkaktivism, har länge och med olika medel verkat för att minska manlig bias i språket. Ett sätt är att ta bort existerande dubbelformer, såsom *lärarinnalärare*, och låta den historiskt manliga formen *lärare* bli en allmän form som betecknar samtliga omtalade lärare oavsett könsidentitet. En generisk användning av en tidigare maskulin ordform gör dock att ordet fortfarande kan bli föremål för manlig bias, där de flesta tänker på en man när de möter ordet *lärare* (Gabriel m.fl. 2008). Ett annat sätt har varit

att byta ut tidigare könade begrepp mot könsneutrala sådana, till exempel att byta ut *städerska* mot *lokalvårdare* (Milles 2013).

En motsatt strategi är att införa dubbelformer genom att inkludera femininformen av existerande ord, i stället för att bara ha maskulin generisk form (Budziszewska m.fl. 2014; Merkel m.fl. 2012). Den här språkplaneringen är vanligast i språk med grammatiskt genus hos substantiv (t.ex. polska, tyska, franska). Dubbelformer tenderar dock att falla offer för androcentrism, där personer som beskrivs med den manliga formen får mer positiva bedömningar än personer som beskrivs med den kvinnliga formen (Budziszewska m.fl. 2014; Formanowicz m.fl. 2013; Merkel m.fl. 2012). I polskan har det även visats att när nya former har införts blir kvinnor som benämns med den kvinnliga formen lägre värderade med avseende på kompetens än om de benämns med den manliga formen (Formanowicz m.fl. 2013). Det betyder att språkreformer kan ha negativa effekter för enskilda individer, åtminstone under en övergångstid. Samtidigt har motsatsen senare visat sig i språk där dubbla former har blivit standard. I tyskan bedöms numera en kvinna som benämns med en feminin yrkestitel högre än om hon benämns med den ursprungliga maskulina formen (Formanowicz m.fl. 2015). Vilka effekter beteckningar får på bedömningar tycks därför ha samband med om det nya ordet har blivit norm eller inte.

När det gäller pronomen har ett förslag varit att använda *han/hon* eller *hon/han* som ett könsneutralt alternativ (Stahlberg m.fl. 2007). Visserligen verkar användningen av dubbla pronomen i större utsträckning leda till könsbalanserade associationer än då enbart *han* används som allmän form (Romaine 2001; Stahlberg m.fl. 2007), men trots det tycks den vanligaste associationen av *han/hon* fortfarande vara till manligt genus, åtminstone i svenskan (Wojahn 2013). Dessutom tenderar dubbla pronomen att associeras till det ord som står först, vilket enligt normen oftast är den maskulina formen, något som alltså än en gång ökar risken för manlig bias (Hegarty & Buechel 2006; Hegarty m.fl. 2011; Kahneman & Miller 1986). Därtill har både feminiseringsstrategin och användningen av dubbla pronomen nackdelen att de förutsätter en könsdikotomi och därmed exkluderar ickebinära individer (jfr Carrera m.fl. 2012).

Sammanfattningsvis kan vi se att tidigare språkreformer med syftet att reducera manlig bias och androcentrism i språket inte verkar ha fått önskade konsekvenser. En idé med *hen* är dock att ordet inte bara syftar till att inkludera kvinnor i ett språk med manlig bias, utan att ordet även kan användas för att inkludera samtliga individer oavsett könsidentitet (se t.ex. Ledin & Lyngfelt

2013; Milles 2013 för en diskussion). Dessutom finns en möjlighet att *hen* i mindre utsträckning riskerar att bli utsatt för manlig bias, vilket tidigare forskning antyder (Bäck m.fl. 2015). Den feministiska språkplanering som banat väg för *hen* har därmed inte längre syftet att synliggöra kvinnor i relation till män, utan har snarare ett syfte vidgat till att ifrågasätta hela den binära könsdikotomin i språket. *Hen* kan på det viset ses som en utlöpare av den tredje vågens feminism, som exempelvis inbegriper såväl postkolonial teori som queer-teori (jfr Ambjörnsson 2006).

3. *Hen* är här nu!

Efter att *hen* redan på 1960-talet föreslogs som ett genusneutralt pronomen dröjde det nästan 50 år innan det svenska språkets användare på allvar tog *hen* till sig. Nu föreslås *hen* kunna reducera språkets genusbias, i synnerhet manlig bias (Lindqvist m.fl. 2015; Wojahn 2013).

3.1 Vad är *hen*?

Världens språk kan delas in i tre grupper, baserat på genus hos pronomen och övriga ord: »grammatiskt genus» består av språk där substantiv, adjektiv och pronomen genusmarkeras (t.ex. ryska, tyska, franska); »naturligt genus» inkluderar språk där pronomen men inte substantiv genusmarkeras (t.ex. engelska, svenska); och språk »utan genus» saknar såväl genusbestämda substantiv som pronomen (t.ex. turkiska och finska; Stahlberg m.fl. 2007). Traditionellt har svenskan således (haft) två könade tredje persons personliga pronomen singular, *hon* och *han*, medan exempelvis finskan enbart har ett könsneutralt pronomen, *hän*. Det är världsunikt att det i ett språk med naturligt genus effektivt implementerats ett nytt könsneutralt pronomen som existerar parallellt med de två traditionella. Liknande försök har visserligen gjorts i exempelvis engelskan, med könsneutrala pronomen som *ze* eller *hir*, men dessa ord har inte nått särskilt långt utanför de hbtq-kretsar² där de har sitt ursprung (Crawford & Fox 2007), något som *hen* däremot gjort.

2010-talets svenska *hen* har sitt ursprung hos postkolonialt influerade queer- och transaktivister som plockat upp ordet. Det är dock troligt att den språkpla-

² Förkortningen hbtq står för homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner.

nering som lett till implementeringen av *hen* i svenskan inte hade kunnat äga rum utan att personer i maktposition tydligt kommunicerat sina tankar kring ordet (Milles 2013), och att dessa sedan spridits via media (Vogel 2014). I fallet *hen* har både traditionella och sociala medier bidragit till ordets utbredning. För att människor ska använda sig av så kallat könsrättvist språk behövs såväl positiva attityder och träning/erfarenhet i att använda ordet som sociala normer vilka uppmuntrar till användning (Sczesny m.fl. 2015). I och med att flera offentliga personer samt journalister har använt ordet har de sociala normerna gällande att använda *hen* blivit starkare.

3.2 Vem är *hen*?

Hen kan användas på olika sätt, där användningen öppnar upp för olika tolkningar av vem *hen* är (Ledin & Lyngfelt 2013; Milles 2013). Sammantaget kan sägas att *hen* antingen kan användas där kön inte anses relevant, som beskrivning av en person där kön inte är eller ska bli känt, eller om en person som är ickebinär, det vill säga som inte definierar sig som vare sig kvinna eller man.

Den första användningen av *hen*, där kön anses oviktigt eller inte är känt, inbegriper **generisk och indefinit användning** av *hen*. Här används *hen* som en förenkling av språket genom att göra det onödigt med dubbla former (t.ex. *hon/han*). Det generiska *hen* kan användas för att referera till människor i allmänhet samt när kön anses oviktigt eller inte är känt, till exempel »Vid registrering på universitetet ska studenten alltid ha med sig legitimation. *Hen* bör även medföra ...». Den generiska användningen antas även kunna bidra till minskad betydelse av kön i situationer då kön inte bör vara relevant för bedömningen av en person (Bäck m.fl. 2015; Milles 2013). I denna kategori kan vi även tillfoga en anonymiserande användning, det vill säga situationer där *hen* används om en person vars identitet inte ska röjas (Ledin & Lyngfelt 2013).

En **könsöverskridande användning** av *hen* innebär däremot att specifika individer benämns som *hen*. Till exempel kan *hen* användas för att beteckna individer som inte identifierar sig inom den binära könsdikotomin, såsom vissa ickebinära queer- eller transpersoner. *Hen* kan följaktligen befinna sig både mellan och bortom *hon* och *han*. En sådan användning kan därmed resultera i att *hen* används som pronomen om de personer som vill bli betecknade som *hen* medan andra personer benämns som *hon* eller *han*. Det finns även mer radikala

åsikter att *hen* bör användas för alla individer, oavsett könsidentitet, och att *hen* därmed bör ersätta de könsdefinierande pronomen *hon* och *han*. Till exempel: »Jag träffade min granne igår, *hen* sa att ...» (även om det är känt att grannen identifierar sig som kvinna).

Uppdelningen i olika användningsområden kan dock överlappa varandra. I den första användningen utgör *hen* referenskategori medan den andra användningen har att göra med egenskaper som återfinns hos referensobjekten i fråga. Detta innebär exempelvis att ickebinära individer kan benämnas som *hen* i en situation där *hen* fungerar som referenskategori snarare än som könsöverskridande pronomen.

I den mediala debatten har det könsöverskridande *hen* väckt starkast känslor, samtidigt som denna användning av *hen* verkar vara mest sällsynt (Ledin & Lyngfelt 2013; Milles 2013; Wojahn 2015). År 2012 stod det könsöverskridande *hen* till exempel för endast 15 % av den totala *hen*-förekomsten i bloggar (Ledin & Lyngfelt 2013).

Analys av argumenten i debatten visar att motståndare till *hen* ofta utgår ifrån en biologisk/fysiologisk (dvs. en essentialistisk) könsdikotomi som sitt främsta argument mot *hen* och inte sällan menar att barn bör skyddas från *hen*, vilket betyder att de fokuserar argumenten på (mot) ett könsöverskridande *hen*. I de undersökningar om argumenten som hittills genomförts har en relativt vanlig kommentar från motståndare till *hen* varit att »tjejer är tjejer och killar är killar», det vill säga argumentet att könsbiologin är dikotom (Vergoossen m.fl. 2016). Men eftersom såväl fysiologiskt kön som könsidentitet uppvisar fler variationer än dikotomin kvinna/man, blir det tydligt att detta argument är ideologiskt.

Ett viktigt argument hos förespråkarna är å andra sidan att *hen* just kan visa att könsdikotomin inte är allernärast, samt att *hen* kan vara ett verktyg för ökad jämställdhet genom att neutralisera kön där det inte bör ha betydelse (Milles 2013). Dessutom lyfts det fram att *hen* är ett praktiskt ord, då det kan användas om alla individer, oavsett könstillhörighet. Förespråkarna fokuserar därmed ofta sina argument på en generisk användning av *hen*. Ledin & Lyngfelt (2013) menar dock att det snarare är fråga om en glidande skala vad gäller *hen*-användning, än två olika typer av användning som står emot varandra. Det vill säga – debatten om *hen* kan vara mer polariserad än vad som visar sig i den faktiska språkanvändningen.

4. Individuella faktorer som påverkar attityder till feministisk språkplanering

Tidigare forskning har identifierat en del bakgrundsfaktorer som kan förklara attityder till språkreformer med syftet att uppnå jämställdhet. Se Gustafsson Sendén m.fl. 2015 för en genomgång av bakgrundsvariabler som tidigare visat sig förklara attityder till *hen*.

4.1 Könsidentitet

Personer som identifierar sig som män har generellt varit mindre benägna att stödja feministiska språkreformer än personer med andra könsidentiteter (Braun m.fl. 2007; Douglas & Sutton 2014; Lavooy & Katt 2012). I den här studien undersöker vi könsidentitet dels genom självdefiniering (dvs. genom en öppen fråga där deltagarna med egna ord själva fick svara på hur de vill definiera sin könsidentitet, enligt rekommendation från Ansara & Hegarty 2014). Alla identifierar sig dock inte lika starkt med sin könstillhörighet, vilket möjligen har betydelse för attityderna till ett pronomen som kan sägas utmana idén om binärt kön. Därför använder vi ett mått som undersöker hur starkt deltagarna identifierar sig med sin respektive könsidentitet (Luhtanen & Crocker 1992), där deltagarna fått svara på i vilken grad de håller med om fyra olika påståenden, från 1 = håller inte alls med, till 7 = håller helt med. Påståendena rör deltagarnas identifikation med sin egen könsidentitet, såsom: »Min könsidentitet är en viktig del av min självbild» och »Min könsidentitet har ingen betydelse för min känsla av vilken sorts person jag är». Identifikation med egen könsidentitet har tidigare uppmärksammats som en viktig förklaring för attityder till *hen*, där starkare identifikation har hört samman med mer negativa attityder (Gustafsson Sendén m.fl. 2015). Samtliga påståenden återfinns i publikationen av Luhtanen & Crocker (1992). Anpassningen till identifikation med specifik könsidentitet återfinns i publikationen av Gustafsson Sendén m.fl. (2015).

4.2 Attityd till sexistiskt språk

Det har tidigare, i en nordamerikansk kontext, utvecklats flera instrument för att mäta attityder och beteenden i relation till det som enligt forskningsfältet de-

finierats som sexistiskt språk (Parks & Robertson 2000). Den skala vi använder mäter just attityderna till sexistiskt språk. Deltagarna får ange i vilken utsträckning de håller med om elva olika påståenden från 1 = håller inte alls med, till 5 = håller helt med. Skalan innehåller exempel på ord som kan aktivera någon form av lexikalisk manlig bias, samt i vilken utsträckning personerna håller med om att så är fallet, med påståenden som: »De som tycker att talman är sexistiskt missuppfattar ordet» och »När lärare pratar om historiska skeenden, så borde begrepp som 'våra förfäder' bytas till uttryck som även beskriver andra än män». Vi är intresserade av att se hur detta mått kan förklara attityder till *hen*. Den ursprungliga skalan inkluderar tolv påståenden och återfinns i publikationen av Parks & Robertson (2000: Section I). Ett påstående togs bort då det inte passar i en svensk kontext.

4.3 Sexism

Det finns flera definitioner av sexism, där en form som är vanligare i samhällen med längre hunden jämställdhet är så kallad modern sexism (för en jämförelse av traditionell och modern sexism, se Swim m.fl. 1995). Vår begreppsliga utgångspunkt är den socialpsykologiska litteratur som definierar sexism som fördomar eller diskriminering mot kvinnor (Ekehammar m.fl. 2000; Glick & Fiske 1996; Reid 1988; Swim m.fl. 1995). Här ses fördomar som en attityd, som trots en inneboende föränderlighet ändå är relativt stabil och därmed utgör en del av en individs personlighet (Bergh 2013). Den här definitionen av sexism innebär ett förnekande av att könsdiskriminering utgör ett problem och hör ihop med en negativ inställning till såväl feminism som genusfrågor. Olika former av sexism har visat sig kunna förklara negativa attityder till könsneutralt språk och feministiska språkreformer i både franska, tyska och engelska (Formanowicz m.fl. 2013; Sarrasin m.fl. 2012; Sczesny m.fl. 2015), samt gällande attityder till *hen* (Gustafsson Sendén m.fl. 2015). Därtill har det visats att förmågan att känna igen sexistiskt språk samvarierar med låga nivåer av sexism (Parks & Robertson 2004). Det kan noteras att samtliga instrument som hittills mäter sexism primärt utgår ifrån en binär syn på kön och genus.

I den här studien mäter vi sexism med det validerade, socialpsykologiska instrumentet "modern sexism" (Swim m.fl. 1995) som anpassats till en svensk kontext (Ekehammar m.fl. 2000). Instrumentet består av åtta påståenden där deltagarna får ange hur väl de håller med om dessa, på en skala från 1 = håller inte alls med, till 7 = håller helt med. Påståendena rör förnekande av pågående

könsdiskriminering, motstånd mot jämställdhetsarbete samt ogillande av kvotering, såsom: »Diskriminering på grund av kön är inte längre ett problem i Sverige» och »Det är lätt att förstå feministers synpunkter». Samtliga åtta påståenden som mäter modern sexism återfinns i publikationen av Ekehammar m.fl. (2000).

4.4 Politisk åskådning

Till viss del kan manlig könsidentitet som orsak till negativ inställning till feministiska språkreformer i sin tur förklaras med bredare ideologiskt relaterade faktorer, såsom politisk åskådning i termer av konservatism eller högerorienterade åsikter, där män i högre utsträckning visat sig inneha dessa åsikter (Formanowicz m.fl. 2013; Norton & Herek 2013; Whitley & Ægisdottir 2000). Politiska högeråsikter har tidigare kunnat förklara negativa attityder till *hen*; denna bakgrundsfaktor har dessutom tidigare visat sig ha större betydelse än den egna könstillhörigheten (Gustafsson Sendén m.fl. 2015). För att undersöka politisk åskådning bad vi deltagarna själva skatta var de befinner sig politiskt på en sjugradig skala, från 1 = långt till vänster, till 7 = långt till höger. Vi bad även deltagarna ange hur intresserade de var av genusfrågor på en sjugradig skala, från 1 = inte alls intresserad, till 7 = mycket intresserad. Denna mätning motiveras av att intresse för genusfrågor i sig är något som varierar inom vänster- och högerblocken.

4.5 Ålder

Tidigare forskning har i en nordamerikansk kontext identifierat ålder som en bakgrundsfaktor som kan förklara attityder till sexistiskt språk (Parks & Robertson 2005, 2008; Parks & Robertson 1998), där effekten av ålder i sin tur tycks kunna förklaras av exempelvis personernas attityder till kvinnor, något som i den här studien fångas upp i bakgrundsfaktorn modern sexism (se avsnitt 4.3). Ålder kan också vara relaterat till mer progressiva åsikter generellt, däribland feminism. Ett exempel på ungas engagemang i feministiska frågor visar sig i att 11 % av väljarna i åldern 18–29 i valet 2014 röstade på Feministiskt initiativ (FI); bland förstagångsväljare var siffran 9 % (SR 2014), jämfört med det slutliga valresultatet där FI fick 3,12 % (Valmyndigheten 2014).

5. Metodik

För att ta oss an frågeställningen om hur attityder till *hen* ser ut, samt vilka som tycker om *hen*, har vi använt oss av en enkätstudie på webben. Ansatsen är kvantitativ, där en redogörelse för hur olika bakgrundsfaktorer hör samman samt förklarar attityder till ordet *hen*, syftar till att besvara huvudfrågan: Vem tycker om *hen*?

5.1 Enkät

Studiens deltagare rekryterades genom att en länk till webbenkäten postades i olika Facebook-grupper, med en uppmaning att sprida länken vidare. För att ytterligare öka spridningen på deltagarna postades länken i olika typer av grupper (såsom intressegrupper för exempelvis jakt, bakning och feminism). Data samlades in våren 2015. Enkäten bestod dels av ett frågebatteri med 16 påståenden som specifikt undersökte deltagarnas attityder till ordet *hen*. Påståendena kommer från en förstudie med fokus på att studera argument för och emot användningen av *hen*, och utgör exempel på argument som framkommit i den mediala diskussionen om ordet, exempelvis: »Att använda *hen* kan vara ett verktyg för ökad jämställdhet» och »Det är bara extrema feminister som använder ordet *hen*». Deltagarna ombads att ange i vilken grad de höll med om respektive påstående, från 1 = håller inte alls med, till 5 = håller helt med.

Som nämnts ovan innehöll enkäten även frågor om deltagarnas egen könsidentitet (se avsnitt 4.1): fyra påståenden som mäter deltagarnas identifikation med sin könsidentitet (Luhtanen & Crocker 1992; se avsnitt 4.1); de tolv påståenden som ingår i skalan »attityd till sexistiskt språk» (Parks & Roberton 2000; se avsnitt 4.2); de åtta påståenden som ingår i skalan »modern sexism» (Ekehammar m.fl. 2000; se avsnitt 4.3); frågor om deltagarnas politiska åskådning och intresse för genusfrågor (se avsnitt 4.4) samt en fråga om deltagarnas egen ålder (se avsnitt 4.5). Totalt tog enkäten ca 10–15 minuter att besvara. Ingen personlig information om deltagarna samlades in, och deltagandet var därmed helt anonymt.

5.2 Deltagare

Totalt fyllde 240 personer i enkäten, varav 173 kvinnor (72 %, i analyserna kodade som »hon»), 60 män (25 %, i analyserna kodade som »han») och 6 som

definierade sig ickebinärt (3 %, i analyserna kodade som »hen»); en person angav inte könsidentitet. Deltagarna var i åldrarna 18 till 70 år, med en medelålder på 34 år \pm 10 år.

5.3 Analysmetod och databearbetning

Vi har analyserat data statistiskt för att kunna besvara vilka av de tidigare identifierade bakgrundsfaktorerna som kan förklara deltagarnas attityder till ordet *hen*. För att kunna genomföra dessa statistiska analyser har vi först slagit ihop de påståenden som tillsammans utgör mått på ovan nämnda bakgrundsfaktorer (se bilaga I:1) och beräknat deras medelvärden, så kallade medelvärdesindex.

6. Resultat

Tabell 1 visar hur alla bakomliggande faktorer samvarierar med attityd till *hen* samt med varandra. I delavsnitten nedan presenteras hur respektive bakgrundsfaktor kan förklara attityden till *hen*, där resultaten från de statistiska analyserna redovisas i bilaga I. Slutligen presenteras en modell som visar hur respektive bakgrundsfaktor kan förklara attityden till *hen*. För denna modell har vi använt den statistiska analysmetoden multipel regression som gör det möjligt att kontrollera hur mycket enskilda variabler bidrar till att förklara attityder till *hen*.

Tabell 1. Korrelationer (Pearson, r), medelvärden (M) och standardavvikelser (SD) för de variabler som inkluderats i regressionsanalyserna.

Variabel	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	M	(SD)
(1) Attityd till <i>hen</i>	–							3,83	(0,90)
(2) Ålder	–0,17*	–						34,4	(10,5)
(3) Könsidentifikation	–0,14*	–0,10	–					4,46	(1,46)
(4) Attityd sexistiskt språk	–0,76**	0,10	0,11	–				2,54	(0,84)
(5) Modern sexism	–0,63**	–0,01	0,35	0,72**	–			2,14	(1,14)
(6) Politisk åskådning	0,42**	0,07	–0,01	0,47**	0,50**	–		3,83	(1,85)
(7) Intresse genusfrågor	0,56**	0,02	–0,05	–0,54**	–0,53**	–0,39**	–	5,15	(1,72)

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

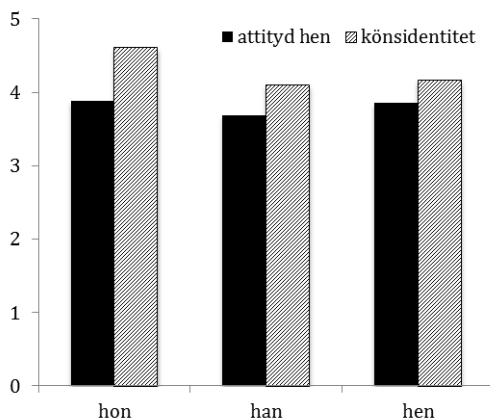
6.1 Attityd till *hen*

I tidigare forskning har det framkommit att den i början av 2010-talet polariserade uppfattningen om *hen*, där många var starkt negativa till ordet samtidigt som förespråkarna var starkt positiva, har jämnat ut sig något och att många nu generellt sett är ganska positiva till *hen* (Gustafsson Sendén m.fl. 2015). Detta resultat kan bekräftas av attityderna till *hen* i denna studie, där deltagarna på en femgradig skala (där värdet 1 motsvarar en mycket negativ inställning till *hen*, och 5 motsvarar en mycket positiv inställning) uppvisade ett medelvärde på $3,83 \pm 0,90$. Det fanns en svag negativ relation mellan attityder till *hen* och deltagarnas ålder (se tabell 1) vilket beskriver en svag tendens att äldre deltagare hade mer negativa åsikter till *hen*.

6.2 Könsidentitet

Figur 1 visar attityd till *hen* samt könsidentifikation uppdelat på könstillhörighet. Det fanns ingen signifikant skillnad mellan deltagarnas kön gällande skalan könsidentitet (se bilaga I:2.1), vilket indikerar att deltagarnas könsidentifikation inte skiljde sig åt beroende på egen könstillhörighet.

När det gäller inställning till ordet *hen* finns en svag men signifikant negativ relation mellan könsidentifikation och attityd till *hen* (se tabell 1), vilket beskriver tendensen att en stark könsidentifikation innebär en något mer negativ atti-

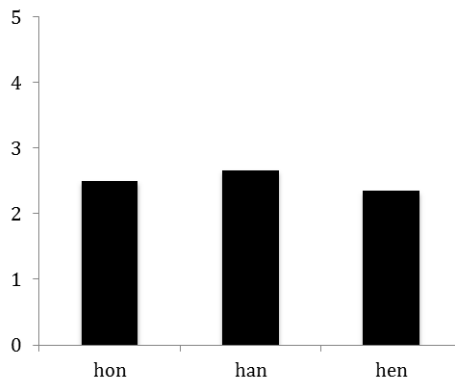
Figur 1. Attityd till *hen* (ju högre värde desto mer positiv) och identifikation med egen könsidentitet (ju högre värde desto större identifikation) uppdelat på könsidentitet.

tyd till *hen*. Det fanns ingen skillnad i attityd till *hen* beroende på deltagarnas kön (se figur 1 samt bilaga I:2.2).

Sammanfattningsvis fanns det alltså inga skillnader mellan könen gällande vare sig identifikation med sin könstillhörighet eller attityder till *hen*. Däremot visar resultaten att de deltagare som har en stark identifikation med sin egen könstillhörighet, det vill säga som antingen hon, han eller hen, oavsett vilken könstillhörighet det är, också tenderar att vara något mer negativt inställda till ordet *hen*. I den här studien är alltså inte män mer negativa än personer med annan könstillhörighet till ordet *hen*.

6.3 Attityd till sexistiskt språk

När deltagarna skattade attityder till sexistiskt språk på en femgradig skala, där ett högre värde anger en större acceptans för det som enligt fältet definierats som sexistiskt språk, blev det totala medelvärdet $2,54 \pm 0,84$. Det fanns en stark negativ korrelation mellan attityder till sexistiskt språk och attityder till *hen* (se tabell 1), vilket beskriver att ju större acceptans för sexistiskt språk, desto negativare inställning till ordet *hen*. Det fanns ingen skillnad i attityd till sexistiskt språk beroende på deltagarnas kön (se figur 2 och bilaga I:2.3), och det fanns inget samband mellan deltagarnas attityd till sexistiskt språk och deras identifikation med sin könstillhörighet (se tabell 1).

Figur 2. Attityd till sexistiskt språk uppdelat på könsidentitet. Ju högre värde desto större acceptans för sexistiskt språk.

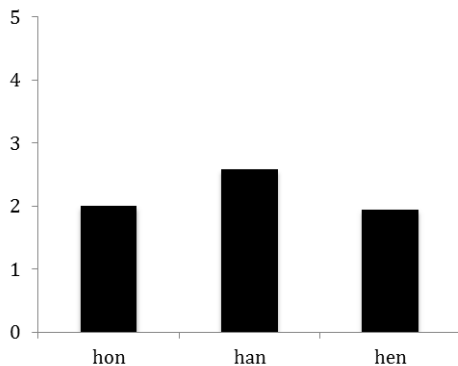
6.4 Sexism

När deltagarna skattade påståendena gällande modern sexism på en sjugradig skala, där ett högre värde anger högre sexism, blev det totala medelvärdet $2,14 \pm 1,14$, vilket är ett lågt värde. Deltagarna var på gruppnivå alltså inte särskilt sexistiska. Det fanns en signifikant och relativt stark negativ korrelation mellan skalan modern sexism och attityder till *hen* (se tabell 1), vilket beskriver relationen att ju högre värde på sexismskalan (dvs. ju mer sexistisk) desto mer negativ inställning till ordet *hen*.

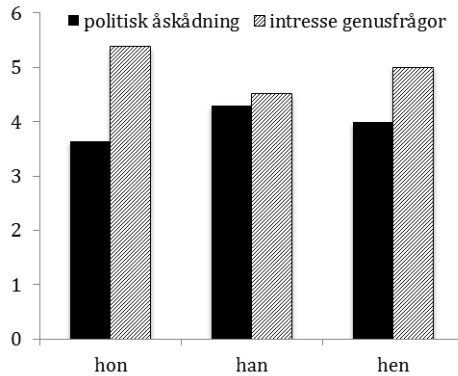
Det fanns inget samband mellan sexism och styrka i könsidentifikation (se tabell 1). Däremot framkom en skillnad i sexism beroende på deltagarnas könstillhörighet (se figur 3 och bilaga I:2.4). Tukey's posthoc-test visade att skillnaden låg mellan kvinnor och män ($p < 0,01$), där män alltså har ett signifikant högre värde på sexismskalan än kvinnor, vilket bekräftar resultaten från tidigare forskning (se till exempel Ekehammar m.fl. 2000). Det fanns dessutom en stark signifikant korrelation mellan sexism och attityd till sexistiskt språk (se tabell 1), vilket beskriver tendensen att sexistiska värderingar hör samman med hög acceptans för det som definieras som sexistiskt språk.

6.5 Politisk åskådning

När deltagarna själva skattade var de befann sig politiskt från långt till vänster till långt till höger på en sjugradig skala, där ett lågt värde signalerar vänster medan ett högt värde signalerar höger, blev medelvärdet $3,83 \pm 1,85$ vilket

Figur 3. Modern sexism uppdelat på könsidentitet. Ju högre värde desto mer sexistiska åsikter.

Figur 4. Politisk åskådning (ju högre värde desto mer högerorienterade åsikter).

innebär att deltagarna på gruppnivå befann sig i den politiska mitten med en dragning något mer åt höger. Det rädde ett negativt samband mellan politisk åskådning och attityd till *hen* (se tabell 1), vilket indikerar att personer med vänsteråsikter tenderar att vara mer positiva till *hen* än personer med högeråsikter. Tabell 1 visar även att det fanns ett positivt samband mellan intresse för genusfrågor och attityd till *hen*, samt ett negativt samband mellan intresse för genusfrågor och politisk åskådning. Resultatet indikerar att personer som är intresserade av genusfrågor också tenderar att vara mer positiva till *hen*, samt i större utsträckning identifiera sig till vänster politiskt.

Inget samband kunde påvisas mellan identifikation med sin könstillhörighet och politisk åskådning eller intresse för genusfrågor (se tabell 1). Det fanns däremot en nästan signifikant skillnad i politisk åskådning beroende på deltagarnas kön (se figur 4 och bilaga I:2.5). Tukey's posthoc-test visade att den nästan signifikanta skillnaden låg mellan kvinnor och män ($p = 0,052$), där män alltså befinner sig mer till höger politiskt än vad kvinnor gör. Det fanns också en signifikant skillnad i intresse för genusfrågor beroende på könstillhörighet. Tukey's posthoc-test visade att den signifikanta skillnaden återigen låg mellan kvinnor och män ($p < 0,01$), där kvinnor var mer intresserade än män. Detta resultat är i linje med tidigare forskning gällande könsskillnader i politisk åskådning (jfr Formanowicz m.fl. 2013; Norton & Herek 2013; Whitley & Ægisdóttir 2000).

Av tabell 1 framgår vidare ett positivt samband mellan politisk åskådning och såväl sexism som attityd till sexistiskt språk, vilket visar att personer som

identifierar sig mer till höger tenderar att ha mer sexistiska åsikter och även ha en större acceptans för sexistiskt språk. Det fanns dessutom ett negativt samband mellan intresse för genusfrågor och såväl sexism som attityd till sexistiskt språk, vilket även indikerar att personer som är intresserade av genusfrågor uppvisar lägre grad av sexistiska åsikter samt är mer negativa till sexistiskt språk.

6.6 Hur mycket förklarar bakgrundsfaktorerna?

För att undersöka hur mycket respektive bakgrundsfaktor bidrar till att förklara attityder till *hen* genomfördes en regressionsanalys med attityd till *hen* som beroende variabel, och med ovan nämnda bakgrundsfaktorer (binärt kön,³ ålder, identifikation med könsidentitet, acceptans för sexistiskt språk, sexism, politisk åskådning, intresse för genusfrågor) som oberoende variabler. Tabell 2 visar resultaten från regressionen. Betavärdena anger hur viktig respektive bakgrundsfaktor är för att förklara attityden till *hen* (ju högre värde desto viktigare är bakgrundsfaktorn) och *Justerad R²* anger hur stor del av variansen i attityden till *hen* som förklaras av inkluderade bakgrundsfaktorer. Modellen förklarade 62,5 % av variansen, vilket bör betraktas som ett i sammanhanget högt värde. Som visas i tabell 2 utgjorde bakgrundsfaktorerna ålder, identifikation med könsidentitet, attityd till sexistiskt språk, sexism och intresse för genusfrågor signifikanta prediktorer, medan politisk åskådning och binärt kön inte var signifikanta. Av de signifikanta bakgrundsfaktorerna bidrog attityd till sexistiskt språk mest till att förklara attityden till *hen*, vilket kan utläsas genom att den variabeln har det högsta betavärdet. Intresse för genusfrågor bidrog näst mest.

Eftersom attityd till sexistiskt språk och intresse för genusfrågor uppvisade starka samband både sinsemellan och med attityd till *hen* (se tabell 1) och dessutom hade de två högsta betavärdena, undersöktes dessa bakgrundsfaktorer betydelse ytterligare. För att analysera hur mycket attityd till sexistiskt språk och intresse för genusfrågor enskilt påverkar attityden till *hen* utfördes en hierarkisk multipel regressionsanalys med attityd till *hen* som beroende variabel, och med bakgrundsfaktorerna ålder, identifikation med könsidentitet och modern sexism som prediktorer i första steget, med attityd till sexistiskt språk i andra steget, och med intresse för genusfrågor i tredje steget (binärt kön och

³ Eftersom endast sex deltagare (3 %) hade angett ickebinärt kön var det statistiska underlaget för litet för att kunna inkludera dessa i analysen. Därför användes dummyvariabeln binärt kön i modellen, där kvinnor kodades som 1 och män kodades som 0.

Tabell 2. Multipel regression som predicerar attityd till *hen*.

Bakgrundsfaktor	β
Binärt kön	-0,014
Ålder	-0,104*
Könsidentifikation	-0,086*
Attityd till sexistiskt språk	-0,509**
Modern sexism	-0,124*
Politisk åskådning	-0,057
Intresse för genusfrågor	0,215**
<i>N</i>	228
<i>Justerad R</i> ²	0,625**

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Tabell 3. Hierarkisk multipel regression som predicerar attityd till *hen*.

Bakgrundsfaktor	Steg 1	Steg 2	Steg 3
	β	β	β
Ålder	-0,164***	-0,107**	-0,111***
Könsidentifikation	-0,132***	-0,079*	-0,080**
Modern sexism	-0,631***	-0,215***	-0,158***
Attityd till sexistiskt språk		-0,585***	-0,510***
Intresse för genusfrågor			-0,213***
<i>N</i>			235
<i>Justerad R</i> ²	0,441***	0,602***	0,632***
<i>Ändring i R</i> ²		0,161	0,030

* $p < 0,06$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$

politisk åskådning uteslöts eftersom de inte blev signifikanta i den första modellen). Tabell 3 visar resultaten från regressionen.

Bakgrundsfaktorerna i det första steget förklarade 44,1 % av variansen i attityd till *hen*. Här blev modern sexism den avgjort viktigaste variabeln för att predicera attityd till *hen*. När attityd till sexistiskt språk lades till ökade andelen förklarad varians till 60,2 %, en ökning med 16,1 procentenheter, vilket visar att attityd till sexistiskt språk är en enskilt viktig bakgrundsfaktor som bidrar till att förklara attityden till *hen*. Detta bekräftas av betavärdena i steg 2, som signalerar att attityd till sexistiskt språk är den viktigaste faktorn för att förklara attityd till *hen*, samtidigt som betavärdet för sexism minskade avsevärt jämfört med i steg 1. När intresse för genusfrågor lades till ökade andelen förklarad varians med 3 procentenheter, samtidigt som betavärdet signalerar att denna bakgrundsfaktor är näst viktigast för att förklara attityd till *hen* (attityd till sexistiskt språk var fortfarande viktigast även om dess betydelse minskade något).

Det verkar alltså som om även intresse för genusfrågor i sig är en enskilt viktig prediktor för attityden till *hen*, utöver det som redan fångats upp av övriga bakgrundsfaktorer.

7. Sammanfattande diskussion

Vi har i den här studien undersökt hur attityden till svenskans nya könsneutrala tredje persons pronomen singular – *hen* – ser ut, samt vilka bakgrundsfaktorer som kan förklara attityderna till ordet. Studien utfördes genom att 240 personer fyllde i en webbenkät, där de dels självskattade sin attityd till *hen*, dels angav sin könsidentitet och ålder. Dessutom svarade de på frågor som ingår i måtten identifikation med könsidentitet, attityd till sexistiskt språk och modern sexism, samt angav var de placerar sig själva politiskt på en höger/vänsterskala och hur intresserade de är av genusfrågor.

7.1 Så – vem tycker om *hen*?

Deltagarna hade på gruppnivå en relativt positiv inställning till *hen*, där medelvärdet för hela urvalsgruppen var 3,83 på en femgradig skala. Det fanns en svag tendens till att äldre personer hade en mer negativ attityd till *hen* än yngre. När det gäller könsskillnader märktes det inga skillnader i attityder till *hen* beroende på hur deltagarna själva identifierade sig (som hon, han eller hen); däremot såg vi att de som uttryckte en stark identifikation med sin könsidentitet också hade en mer negativ inställning till *hen*.

Tidigare forskning har kunnat visa att konstaterade könsskillnader i relation till feministiska språkreformer, såsom *hen*, kan förklaras med såväl sexism som politisk åskådning (se t.ex. Formanowicz m.fl. 2013; Gustafsson Sendén m.fl. 2015; Norton & Herek 2013). Våra resultat liknar delvis tidigare forskning gällande detta, genom att män i studien generellt hade högre värden på sexism-skalan, det vill säga var mer sexistiska, än kvinnor. Dessutom visade en regressionsanalys att (binärt) kön i sig självt inte var en signifikant prediktor för attityd till *hen*, men att såväl könsidentifikation som modern sexism var det. I en tidigare studie blev (binärt) kön en signifikant prediktor i ett första steg, men när det kontrollerades för sexism och politisk åskådning försvann effekten (Gustafsson Sendén m.fl. 2015). Tillsammans indikerar detta att även om könsskillnader i attityder kan påvisas, är det i sig ett otillfredsställande resultat eftersom skillnaderna ofta kan förklaras av något annat.

Det är också möjligt att införandet av *hen* är en språkreform som skiljer sig från många tidigare språkreformer vars fokus har varit att synliggöra kvinnor, exempelvis genom att ersätta ett generiskt *han* med de dubbla formerna *hon/han*, eller genom att skapa ett vardagligt ord för kvinnors könsorgan – *snippa*. *Hen* kan sägas minska synligheten av både kvinnligt och manligt, vilket möjligen skulle kunna innebära att attityderna till ordet är mer lika hos de kvinnor och män som visserligen identifierar sig inom könsdikotomin, men som inte har en särskilt stark identifikation med sin könstillhörighet. Därför är det intressant att skalan som mäter attityder till sexistiskt språk var den viktigaste prediktorn för att förklara deltagarnas attityder till *hen*, eftersom skalan i fråga liksom sexismaskalan till stor del fokuserar på osynliggörande eller förminsande av kvinnor enligt en syn på kön som binärt. Resultatet indikerar därmed att intresset för könsrättvist språk sträcker sig bortom diskriminering av kvinnor genom att även inkludera andra diskrimineringsformer relaterade till genusfrågor.

I den här studien blev inte politisk åskådning i sig en enskilt viktig bakgrundsfaktor för att förklara attityder till *hen*, men intresse för genusfrågor blev det. Dessa två mått var både korrelerade med varandra, med modern sexism, attityd till sexistiskt språk samt med attityd till *hen*. Resultatet indikerar att ännu viktigare än hur deltagarna identifierade sig på den politiska höger/vänsterskalan, tycks bakgrundsfaktorer relaterade till genusfrågor vara. När dessa bakgrundsfaktorer inkluderades i en statistisk modell blev inte politisk åskådning i sig själv en viktig faktor för att förklara attityder till *hen*. Frågan om *hen* verkar alltså sträcka sig bortom den traditionella uppdelningen av politik som enbart en höger/vänsterfråga. Att intresse för genusfrågor dessutom samvarierar med attityder till sexistiskt språk bekräftar troligen indikationen ovan, nämligen att detta intresse öppnar upp för engagemang i fler diskrimineringsformer än enbart kvinnodiskriminering.

Sammanfattningsvis kan resultaten formuleras så att den som tycker om *hen* är en person som inte har en stark identifikation med sin självdefinierade könsidentitet (oavsett kön), har låg acceptans för sexistiskt språk, inte har sexistiska åsikter, samt är intresserad av genusfrågor. Lägre ålder har också ett samband med en positiv attityd till *hen*.

7.2 Studiens begränsningar och funderingar inför framtiden

Även om *hen* nämndes redan på 1960-talet är det fortfarande ett nytt ord i svenskan. Vi är mitt i det skede då *hen* håller på att bli en integrerad del av det

svenska språket. Tidigare forskning om *hen* har visat att attityderna till ordet blivit mindre extrema sedan 2012, det vill säga på bara tre år (Gustafsson Sendén m.fl. 2015). Det betyder att attityderna till *hen* troligen fortfarande är under förändring, och det kommer antagligen att ta ytterligare några år innan ordet och attityderna till det har satt sig ordentligt. Därför bör de här resultaten ses som ett nedslag i en pågående språklig process.

Dessutom påverkas studiens identifierade attityder till *hen* av deltagarnas representativitet. Även om webbenkäten spreds bland olika typer av grupper, så vet vi inget om hur representativt urvalet faktiskt är. Därmed kan den relativt positiva inställningen till *hen* möjligen förklaras av en urvals-bias, där de som redan är mer positiva till ordet har en starkare tendens att delta i undersökningen. Trots detta är studiens resultat intressanta, då syftet är att identifiera vilka personliga bakgrundsfaktorer hos deltagarna som kan förklara attityder till *hen*, oavsett attitydernas riktning. Eftersom studiens syfte alltså inte är att undersöka hur attityderna till *hen* generellt ser ut i samhället, behöver inte urvalet vara fullt representativt för att generaliserbarheten ska vara god. Möjligen finns dock en könsbias som gör att de deltagare med manlig könsidentitet som fyller i en enkät om *hen* generellt är mer positiva till ordet än de med manlig könsidentitet som inte fyller i enkäten. För att med säkerhet kunna dra slutsatser om hur deltagarnas könsidentitet förklarar attityder till *hen* krävs därför en större enkätundersökning med bättre representativitet i urvalet.

Sexism har i tidigare studier visat sig vara en prediktor för lägre värderingar av personer som benämns med alternativa titlar. I en engelsk studie användes olika begrepp för att benämna en styrelseledamot (*chairman*, *chairperson*, *chair*; McConnell & Fazio 1986). Resultaten visade att personer med starkare sexistiska värderingar hade en tendens att värdera en styrelseledamot som kallades *chairman* högre än när styrelseledamoten benämndes med de övriga titlarna. Personer med låga sexistiska värderingar påverkades inte av ordvalet. Det finns alltså en risk att sexism inte bara har samband med negativa attityder till ord som är resultatet av feministisk språkplanering, såsom *hen*, utan även med negativa bedömningar av personer som benämns med dessa ord. Detta återstår att undersöka.

Därtill kan diskuteras dels huruvida det instrument vi använt för att mäta sexism verkligen mäter det, dels hur sexism ska definieras. Vi har i den här studien utgått ifrån en socialpsykologisk definition av sexism som handlar om individens attityder och beteenden i relation till könsdiskriminering, framför allt gentemot kvinnor (Ekehammar m.fl. 2000). I den här litteraturen ses sexism som en del av en individs personlighet vilken ofta även är kopplad till andra

former av fördomar (Bergh 2013). Det är alltid problematiskt att mäta personlighet eller fördomar på ett sätt som ger ett rättvisande resultat utan att instrumentet lider av för mycket social önskvärdhet i svaren. Modern sexism, som använts i den här studien, är ett exempel på hur normativa uppfattningar i samhället formar individers attityder och beteenden. De mest klassiska sexistiska uttrycken är relativt ovanliga och i stället uppträder mer subtila former av sexism (Ekehammar m.fl. 2000). Avsikten är att det är dessa som ska fångas i instrumentet.

Instrumentet är validerat i en svensk kontext, men skulle behöva uppdateras vad gäller både frågornas formulering och vad som ska avses med sexistiska attityder och beteenden. Exempelvis syftar *hen* inte enbart till att öka jämställdhet mellan män och kvinnor utan även till att inkludera icke-binära personer. Detta gör att de sätt som sexism har definierats på i tidigare studier kanske behöver revideras. Detta ligger utanför ramen för den aktuella studien, men är väl värt att notera inför framtida forskning.

Vad som även återstår att undersöka är hur *hen* kommer att användas i framtiden, samt hur attityderna till *hen* påverkas av vilken användning som blir vanligast. Kommer *hen* främst att användas som en generisk, icke könsbestämd beskrivning av någon vars könsidentitet är okänd? Eller kommer *hen* att öppna upp könsdikotomin genom att förändra den utbredda synen på kön som binärt, det vill säga som antingen kvinna *eller* man? Och vad får respektive användning av *hen* för konsekvenser för jämställdheten? Frågorna tangerar dessutom diskussionen om Sapir–Whorf-hypotesen, det vill säga idén att förutsättningar inom språket påverkar vårt tänkande och hur vi föreställer oss världen (se Ledin & Lyngfelt 2013 för ett resonemang om Sapir–Whorf-hypotesen och *hen*). Men oavsett vad en tycker om *hen* möjliggör ordet nya och bredare villkor för mentala representationer av kön.

Litteratur

- Ambjörnsson, Fanny, 2006: Vad är queer? Stockholm: Natur och Kultur.
- Ansara, Y. Gavriel & Hegarty, Peter, 2013: Misgendering in English Language Contexts: Applying Non-Cisgenderist Methods to Feminist Research. I: International Journal of Multiple Research Approaches 7(2). S. 160–177.
- Ansara, Y. Gavriel & Hegarty, Peter, 2014: Methodologies of Misgendering: Recommendations for Reducing Cisgenderism in Psychological Research. I: Feminism & Psychology 24(2). S. 259–270.
- Bergh, Robin, 2013: Prejudiced personalities revisited: On the nature of (generalized) prejudice. Doktorsavhandling. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.

- Björkman, Anders Q., 2012: »Hen» föreslogs av språkforskare redan 1994. I: Svenska Dagbladet. <http://blog.svd.se/kultur/2012/03/08/»hen»-foreslogs-av-sprakforskare-redan-1994-i-svd/>. Besökt 16 november 2015.
- Braun, Friederike, Oelkers, Susanne, Rogalski, Karin, Bosak, Janine & Sczesny, Sabine, 2007: »For Reasons of Intelligibility ...». How Masculine Generics and Alternative Forms Affect the Cognitive Processing of a Text. I: *Psychologische Rundschau* 58(3). S. 183–189.
- Budziszewska, Magdalena, Hansen, Karolina & Bilewicz, Michał, 2014: Backlash over Gender-Fair Language: The Impact of Feminine Job Titles on Men's and Women's Perception of Women. I: *Journal of Language and Social Psychology* 33(6). S. 681–691.
- Bäck, Emma Aurora, Lindqvist, Anna & Gustafsson-Sendén, Marie, 2015: Hen Can Do It: Effects of Using a Gender Neutral Pronoun in a Recruitment Situation. I: *Könskonstruktioner och Språkförändringar: En rapport från den åttonde nordiska konferensen om språk och kön*, red. av Jenny Magnusson, Karin Milles & Zoe Nikolaidou. S. 71–91.
- Carrera, María Victoria, DePalma, Renée & Lameiras, Maria, 2012: Sex/Gender Identity: Moving Beyond Fixed and 'Natural' Categories. I: *Sexualities* 15(8).
- Crawford, Mary & Fox, Annie, 2007: IX. From Sex to Gender and Back Again: Co-Optation of a Feminist Language Reform. I: *Feminism & Psychology* 17(4). S. 481–486.
- Dalén, Karl, 2012: Starka reaktioner efter Intervjuer om »hen». I: *Dagens Nyheter*. <http://www.dn.se/kultur-noje/starka-reaktioner-efter-intervjuer-om-hen>. Besökt 16 november 2015.
- Douglas, Karen M. & Sutton, Robbie M., 2014: »A Giant Leap for Mankind» but What About Women? The Role of System-Justifying Ideologies in Predicting Attitudes toward Sexist Language. I: *Journal of Language and Social Psychology* 33(6). S. 667–680.
- Ekehammar, Bo, Akrami, Nazir & Araya, Tadesse, 2000: Development and Validation of Swedish Classical and Modern Sexism Scales. I: *Scandinavian Journal of Psychology* 41(4). S. 307–314.
- Formanowicz, Magdalena, Bedynska, Sylwia, Cislak, Aleksandra, Braun, Friederike & Sczesny, Sabine, 2013: Side Effects of Gender-Fair Language: How Feminine Job Titles Influence the Evaluation of Female Applicants. I: *European Journal of Social Psychology* 43(1). S. 62–71.
- Formanowicz, Magdalena, Cislak, Aleksandra, Horvath, Lisa K. & Sczesny, Sabine, 2015: Capturing Socially Motivated Linguistic Change. How the Use of Gender-Fair Language Affects Support for Social Initiatives in Austria and Poland. I: *Frontiers in Psychology* 6.
- Gabriel, Ute, Gygas, Pascal, Sarrasin, Oriane, Garnham, Alan & Oakhill, Jane, 2008: Au Pairs Are Rarely Male: Norms on the Gender Perception of Role Names across English, French, and German. I: *Behavior research methods* 40(1). S. 206–212.
- Gabrielsson, Andreas, 2015: »Hen» tar plats i SAOL – men DN fortsätter vara restriktiva. I: *Dagens Media*. <http://www.dagensmedia.se/nyheter/kampanjer/article3901799.ece>. Besökt 16 november 2015.
- Gastil, John, 1990: Generic Pronouns and Sexist Language: The Oxymoronic Character of Masculine Generics. I: *Sex Roles* 23(11–12). S. 629–643.

- Glick, Peter, & Fiske, Susan T., 1996: The ambivalent sexism inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. I: *Journal of Personality and Social Psychology* 70. S. 491–512.
- Gustafsson Sendén, Marie, Bäck, Emma Aurora & Lindqvist, Anna, 2015: Introducing a Gender-Neutral Pronoun in a Natural Gender Language: The Influence of Time on Attitudes and Behavior. I: *Frontiers in Psychology* 6.
- Hegarty, Peter & Buechel, Carmen, 2006: Androcentric Reporting of Gender Differences in APA Journals: 1965–2004. I: *Review of General Psychology* 10(4). S. 377–389.
- Hegarty, Peter, Watson, Nila, Fletcher, Laura & McQueen, Grant, 2011: When Gentlemen are First and Ladies are Last: Effects of Gender Stereotypes on the Order of Romantic Partners' Names. I: *British Journal of Social Psychology* 50(1). S. 21–35.
- Hornscheidt, Lann 2015: Trans_x_ing linguistic actions and linguistics. I: *Könskonstruktioner och språkförändringar: En rapport från den åttonde nordiska konferensen om språk och kön*, red. av Jenny Magnusson, Karin Milles & Zoe Nikolaidou. S. 29–45.
- Kahneman, Daniel & Miller, Dale T., 1986: Norm Theory: Comparing Reality to its Alternatives. I: *Psychological Review* 93(2). S. 136–153.
- Koeser, Sara & Szcseny, Sabine, 2014: Promoting Gender-Fair Language: The Impact of Arguments on Language Use, Attitudes, and Cognitions. I: *Journal of Language and Social Psychology* 33(5). S. 548–560.
- Lagerwall, Katarina, 2012: På Egalia tas fokus bort från könet. I: *Dagens Nyheter*. <http://www.dn.se/nyheter/sverige/pa-egalia-tas-fokus-bort-fran-konet/>. Besökt 16 november 2015.
- Lavooy, Maria & Katt, James, 2012: Sexist Language Usage and Attitudes toward Women: Competence, Goodwill and Trust-Worthiness. I: *International Journal of Psychology* 47. S. 722.
- Ledin, Per & Lyngfelt, Benjamin, 2013: Olika *hen*-syn. Om bruket av *hen* i bloggar, tidningstexter och studentuppsatser. I: *Språk och stil* NF 23. S. 141–174.
- Lenton, Alison, Sedikides, Constantine & Bruder, Martin, 2009: A Latent Semantic Analysis of Gender Stereotype-Consistency and Narrowness in American English. I: *Sex Roles* 60(3–4). S. 269–278.
- Lindqvist, Anna, Bäck, Emma Aurora & Gustafsson Sendén, Marie, 2015: Reducing the Gender Bias in Language? Consequences of Using a Gender-Neutral Third Person Pronoun Singular in a Language with Gendered Pronouns, in preparation.
- Luhtanen, Riia & Crocker, Jennifer, 1992: A Collective Self-Esteem Scale: Self-Evaluation of One's Social Identity. I: *Personality and Social Psychology Bulletin* 18(3). S. 302–318.
- McConnell, Allen R. & Fazio, Russell H., 1986: Women as Men and People: Effects of Gender-Marked Language. I: *Personality and Social Psychology Bulletin* 22(10). S. 1004–1013.
- McKelvie, Stuart J. & Waterhouse, Kelly, 2005: Impressions of People with Gender-Ambiguous Male or Female First Names. I: *Perceptual and Motor Skills* 101(2). S. 339–344.
- Merkel, Elisa, Maass, Anne & Frommelt, Laura, 2012: Shielding Women against Status Loss: The Masculine Form and Its Alternatives in the Italian Language. I: *Journal of Language and Social Psychology* 31(3). S. 311–320.

- Milles, Karin, 2013: En öppning i en sluten ordklass? Den nya användningen av pronomenet *hen*. I: *Språk och stil* NF 23. S. 107–140.
- Norton, Aaron T. & Herek, Gregory M., 2013: Heterosexuals' Attitudes toward Transgender People: Findings from a National Probability Sample of U.S. Adults. I: *Sex Roles* 68(11–12). S. 738–753.
- Parks, Janet B. & Robertson, Mary Ann, 1998: Influence of Age, Gender, and Context on Attitudes toward Sexist/Nonsexist Language: Is Sport a Special Case? I: *Sex Roles* 38(5–6). S. 477–494.
- Parks, Janet B. & Robertson, Mary Ann, 2000: Development and Validation of an Instrument to Measure Attitudes toward Sexist/Nonsexist Language. I: *Sex Roles* 42(5–6). S. 415–438.
- Parks, Janet B. & Robertson, Mary Ann, 2004: Attitudes toward Women Mediate the Gender Effect on Attitudes toward Sexist Language. I: *Psychology of Women Quarterly* 28(3). S. 233–239.
- Parks, Janet B. & Robertson, Mary Ann, 2005: Explaining Age and Gender Effects on Attitudes toward Sexist Language. I: *Journal of Language and Social Psychology* 24(4). S. 401–411.
- Parks, Janet B. & Robertson, Mary Ann, 2008: Generation Gaps in Attitudes toward Sexist/Nonsexist Language. I: *Journal of Language and Social Psychology* 27(3). S. 276–283.
- Reid, Pamela Trotman, 1988: Racism and sexism. I: *Eliminating racism: Profiles in controversy*, red. av Phyllis A. Katz & Dalmas A. Taylor. Boston, MA: Springer US. S. 203–221.
- Romaine, Suzanne, 2001: A Corpus-Based View of Gender in British and American English. I: *Gender across Languages: The Linguistic Representation of Women and Men*. Vol. 1. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. S. 153–175.
- Rubin, Donald L., Greene, Kathryn & Schneider, Deidra, 1994: Adopting Gender-Inclusive Language Reforms: Diachronic and Synchronic Variation. I: *Journal of Language and Social Psychology* 13(2). S. 91–114.
- Sarrasin, Oriane, Gabriel, Ute & Gygax, Pascal, 2012: Sexism and Attitudes toward Gender-Neutral Language the Case of English, French, and German. I: *Swiss Journal of Psychology* 71(3). S. 113–124.
- Sczesny, Sabine, Moser, Franziska & Wood, Wendy, 2015: Beyond Sexist Beliefs: How Do People Decide to Use Gender-Inclusive Language? I: *Personality and Social Psychology Bulletin* 41. S. 943–954.
- SR, 2014: Hur röstade unga förstagångsväljare? <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=4737&artikel=5964384>. Besökt 16 november 2015.
- Stahlberg, Dagmar, Braun, Friederike, Irmen, Lisa & Sczesny, Sabine, 2007: Representation of the Sexes in Language. I: *Social Communication*, red. av Klaus Fiedle. New York, NY: Psychology Press. S. 163–187.
- Strahan, Tania E., 2008: They in Australian English: Non-Gender-Specific or Specifically Non-Gendered? I: *Australian Journal of Linguistics* 28(1). S. 17–29.
- Swim, Janet K., Aikin, Kathryn J., Hall, Wayne. S. & Hunter, Barbara A., 1995: Sexism and Racism – Old-Fashioned and Modern Prejudices. I: *Journal of Personality and Social Psychology* 68(2). S. 199–214.

- Valmyndigheten, 2014: Val Till Riksdagen – Röster. <http://www.val.se/val/val2014/slutresultat/R/rike/>. Besökt 16 november 2015.
- Vergoossen, Hellen, Bäck, Emma Aurora, Lindqvist, Anna & Gustafsson Sendén, Marie, 2016: Contemporary Arguments Against Gender-Neutral Language. 28th Annual Convention of the Association for Psychological Science (APS), Chicago, US, 26–29 maj 2016.
- Wayne, Linda D., 2004: Neutral Pronouns: A Modest Proposal Whose Time Has Come. I: *Canadian Women Studies* 24(2/3). S. 85–92.
- Whitley, Bernard E. & Ægisdóttir, Stefanía, 2000: The Gender Belief System, Authoritarianism, Social Dominance Orientation, and Heterosexuals' Attitudes toward Lesbians and Gay Men. I: *Sex Roles* 42. S. 947–968.
- Vogel, Anna, 2014: Laddade ord. Hur nya uttryck, som kategoriserar människor, tas in i svenskan. I: *Språk och stil* NF 24. S. 72–100.
- Wojahn, Daniel, 2013: De personliga pronomenens makt: En studie av hur pronomen styr våra föreställningar om personer. I: *Svenskans beskrivning* 32. Förhandlingar vid trettioandra sammankomsten för svenskans beskrivning, Karlstad den 13–14 oktober 2011, red. av Björn Bihl, Peter Andersson & Lena Lötmarker. S. 356–367.
- Wojahn, Daniel, 2015: *Språkaktivism : Diskussioner om feministiska språkförändringar i Sverige från 1960-talet till 2015.* (Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 92.) Uppsala.

Bilaga I: Resultat från statistiska analyser

1. De respektive måttens interna reliabilitet

För att en sammanslagning av frågor tillhörande samma mått ska vara möjlig, krävs att de påståenden som ingår i samma mått har en hög överensstämmelse sinsemellan. För att testa detta har vi använt reliabilitetsmättet Cronbach's alpha, som anger reliabiliteten i ett värde mellan 0,00–1,00 (ju högre värde, desto större reliabilitet). Tabell I visar värdena på Cronbach's alpha från samtliga av de bakgrundsfaktorer som ingick i enkäten. Samtliga bakgrundsfaktorer uppvisade god intern reliabilitet.

Tabell I. Värden på reliabilitetsmättet Cronbach's alpha för enkätens bakgrundsfaktorer.

Bakgrundsfaktor	Cronbach's alpha
Attityd till <i>hen</i>	$\alpha = 0,93$
Acceptans för sexistiskt språk	$\alpha = 0,90$
Modern sexism	$\alpha = 0,81$
Könsidentitet	$\alpha = 0,76$

2. Signifikanstest av bakgrundsvariabler

2.1 Skillnad i attityd till *hen* beroende på könstillhörighet

($M_{hon} = 3,87$, $SD = 0,90$; $M_{han} = 3,68$, $SD = 0,88$; $M_{hen} = 3,85$, $SD = 1,30$; $F(2.238) = 1,06$; $p = 0,35$).

2.2 Skillnad i könsidentifikation beroende på könstillhörighet

($M_{hon} = 4,61$, $SD = 1,49$; $M_{han} = 4,10$, $SD = 1,30$; $M_{hen} = 4,17$, $SD = 1,63$; $F(2.235) = 2,82$; $p = 0,06$)

2.3 Skillnad i attityd till sexistiskt språk beroende på könstillhörighet

($M_{hon} = 2,50$, $SD = 0,86$; $M_{han} = 2,67$, $SD = 0,80$; $M_{hen} = 2,35$, $SD = 0,82$; $F(2.235) = 0,99$; $p = 0,37$)

2.4 Skillnad i sexism beroende på könstillhörighet

$M_{hon} = 2,00$, $SD = 1,03$; $M_{han} = 2,58$, $SD = 1,30$; $M_{hen} = 1,94$, $SD = 1,47$;
 $F(2.238) = 6,19$; $p < 0,01$

2.6 Skillnad i politisk åskådning beroende på könstillhörighet

$(M_{hon} = 3,65$, $SD = 1,84$; $M_{han} = 4,30$, $SD = 1,81$; $M_{hen} = 4,00$, $SD = 2,10$;
 $F(2.238) = 2,86$; $p = 0,06$)

2.7 Skillnad i intresse för genusfrågor beroende på könstillhörighet

$(M_{hon} = 5,38$, $SD = 1,63$; $M_{han} = 4,52$, $SD = 1,87$; $M_{hen} = 5,00$, $SD = 2,10$;
 $F(2.238) = 5,77$; $p < 0,01$)